

ישיבת "הכותל" ירושלים
לעילוי נשמת
ר' לוי ב"ר משה כלאהי ז"ל
תרומת אשתו וילדיו-לונדון

ה

מגילה נקראת פרק ראשון מגילה

אמר רבי אלעזר אמר רבי הנינא רבי נטע נטיעה בפורים ורחק בקרונה של צפורי בשבעה עשר בתמוז ובקט' לעקר תטיעה באב ולא תדור

דמיקרא כתיב שמחה ושמחה ויום טוב
לכסוף כתיב לעשות אותם ימי שמחה
ושמחה ואילו יום טוב לא כתיב ואלא רב מ"מ
לפיה להווא גברא דברים הבותרין
האדרים נהנו בהן איסור היה ובאדרה
דרבי לא נהנו ואיבעית איבא לעולם נהנו
ורבי נטיעה של שמחה נטע ברחקן "עברו
אלו ולא נענו כמעטין במשא ומתן בבנין
ובנטיעה באורסין ובנישואין והנא עלה
"בנין" בנין של שמחה נטיעה נטיעה של
שמחה אחר בנין של שמחה זה הבנה בית דתנוה לבנו אינו היא נטיעה
של שמחה זה הנטע "אבורנקי של מלכים"

הנטיעה - האמורה כהן נטיעה
שמחה כהן הכורנין חילן שלילי נהנה
כהן חילן כסופין חותו על גבי
הנטיעה ויהדות והמלכס חוכין
הנטיעה כמות חממה ומתענין בה
כמות כמות וכן כהן חממה

ורבי חייב נטע נטיעה בפורים ורחק
רב יוסף שמחה ושמחה ויום שמחה ימלמד
שאמרם בחסד שמחה בלמד שאמר
בתענית חום מים מלמד שאמר בעשיית
מלאכה אלא רבי בר ארביס היה ובי נטע
ברמיס נטע אינו והא רבי בבבירא היה
ומבירא נקפת תיבה מימות יהושע בן נון
הוא אלא רבי בר חמיס היה ובי נטע
בארביס היה ובי פשיטא ליה דמבירא
מיקפת רובה מימות יהושע בן נון והא חזקה
קרי בבבירא בארביס ובחמיס מספקא
ליה אי מיקפת תיבה מימות יהושע בן נון
הוא או לא לחזקה מספקא ליה לרבי פשיטא
ליה ובי פשיטא ליה כי שרי והכתיב במגילה
תענית את יום ארבעה עשר ואת יום
חמשה עשר וימי פריא אינו דלא למסד
בהן ואמר רבא לא נצרכא אלא לאסור את
של זה בזה ואת של זה בזה הני מילי
בחסד ובתענית אבל במלאכה יום אחד
וחו לא

מגילה נקראת פרק ראשון מגילה פני משה ג 5

מילתיה דר' פליגא דרבי הוה
ספרסם עיצו שני ימים בשנה רוחק בי"ז בתמוז
ונטע נטיעות בפורים

כל זק דקאמר ר' שמואל בר נחמן כמלכא דרבי היה מפרסם
פגמו למשוח לפני רבים כאלו שני ימים ככה. שהיה רוחק בי"ז בתמוז כהמין
ונטע נטיעות בפורים דס"ל שמתרין כמלכא

קבו חידושי עניני פורים הרי"ם

ס פ ר

חידושי הרי"ם

על התורה, מועדים ולקוטים

אוסף דברי תורה ומאמרים
מאת כבוד קדושת אדונינו מורט ורבנו, רשבעה"ג, שר התורה
צדיק יסוד עולם איש אלקים קדוש
מרו יצחק מאיר זצוקלהיה מגור

לוקט וסודר י"י נבו
יהודא לייב לויין

רבי היה בשמחה ולא בעצבות, איתא דמשברי
ים נקראו אדירים שנאמר אדירים משברי
ים, ודרך הגלים הוא שיוצאים לשטוף את
העולם, אך מפני גזירתו ית' שנאמר ברית
שמתי לים בל יעבורו גו', לכך הם נשברים
ונופלים וחוזרים ועומדים אף שידועים
שמצבון אינו כלום אעפ"כ עומדים נצבי
להראות גבורת הבורא ית' שהם יוצאים
לשטוף העולם אך מפני גזירתו ית' חחרות
לים, וכמו"כ גם בר"ח אדר אם לא היה הנס
הזה לא היה ניכר גבורת הבורא ית' ולכן
הראם שהיו רוצים להרע לנו ועשה לנו
נס וזה החדש צריך להיות בשמחה, וגם
ידוע מה שאמרו בגמ' מפני מה נקראו
בכסים מפני שנכסים מזה וגלים לזה. (כא)

איתא בגמ' רבי נטע נטיעה בפורים
ומסקינן של שמחה נטע, שרמזו בזה
כי בפורים יכולים ליטע נטיעת שמחה
בלב האדם לשמחה בעבודת הבורא ית'
כו', דהנה כתיב ליהודים היתה אורה ושמחה
גד וחו"ל דרשו על התורה ויו"ט ומילה
ותפילין כו'. (כ)

איתא בגמ' רבי נטע נטיעה בפורים, ולשה
להבין ונראה שלכל אחד מישראל
יש הכח לנטיעה אחת, אשר היא נעלם
מחבירו וחשיה עולם נטע בתוכנו דכל
א' מישראל יש לו נטיעה, והנטיעה שנטע

שבת אמת

חלק שני

מאת

כבוד קדושת אדונינו מורינו ורבינו קדוש ישראל ותפארתו
 רשכבה"ג מרן יהודה ארי' ליב זצוקלה"ה
 מגור יע"א. אשר השאיר אחריו ברכה בחוב בעצם כתב
 ידו הקדושה. וזה יצא ראשונה חידושי תורה על כל שבתות
 השנה והמועדים :

אמרי אמת

חלק שני

מאת

כבוד קדושת אדונינו מורינו ורבינו
 קדוש ישראל ותפארתו רשכבה"ג מרן

אברהם מרדכי
 זצוקלה"ה מגור

בן כ"ק מרן אדמו"ר רשכבה"ג יהודה אריה ליב זצוקלה"ה
 מחבר ספרי שפת אמת

חידושי תורה אשר אמר בשלחנו הקדוש
 בשבתות השנה ובמועדים

איתא בגמרא רבי נטע נטיעה צפורים וכו' נטיעה
 של שמחה נטע, ואיתא בשפת אמת היינו
 צפורים יכולים לטע נטיעת שמחה בלב האדם כענין
 וחיי עולם נטע בחוכנו, כחיי ישמח לב מבקשי ה' דרשו
 ה' ועזו בקשו פניו תמיד ואיתא שעמלק מכסה הפנים,
 ויש זמנים שנפתח פתח על תמיד וזה פורים שהוא
 פתח על כל השנה, ויש מחיית עמלק בכל יום וזהו
 בקשו פניו תמיד, ישמח לב מבקשי ה' היינו דכתיב ימי
 משמחה ושמחה, איתא הרואה שיחיימו נכסיו יטע בהן
 אדר שנאמר אדיר במרום ה', בחודש זה הפיל המן פור
 וממילא כשנתקיים ונהפוך הוא הרי זה הגורל שלנו
 ונעשה מזה יום טוב וזהו דכתיב שם אדירים משברי ים
 אדיר במרום ה' ר"ת אבי אמי שזה אורו של יו"ט
 כדאיתא בספרי האר"י ז"ל, ופורים הוא יו"ט של
 חול שזה עוד יותר גדול וממשיך האור גם לימות החול,

שמועתי מפי מו"ז ז"ל על הגמרא רבי נטע
 נטיעה. צפורים ומסקין נטיעה של
 שמחה נטע. שרמזו בזה כי צפורים יכולין לטע
 נטיעת שמחה בלב האדם לשמח בעבודת הבורא ית'
 כו'. דהנה כתיב ליהודים היתה אורה ושמחה כו'.
 וחז"ל דרשו על התורה ויו"ט ומילה ותפילין כו'.
 והענין הוא כי כל המלות הם הדרכות לאדם למנוח
 הארות המיוחדים לכל מנוח ומנוח. ובאמת העיקר
 כשהאדם עלמו. מולא אלה ההארות בלבו. והוא בח'
 תורה שבע"פ. דחיי עולם נטע בחוכנו היא בח'
 תורה שבע"פ. וכמו שמלך תורה שכתב יש זמנים
 שנותנים שמחה כמו ושמחת בחגך. וכמו כן ע"י
 רשימת מילה ותפילין מתגלה הארת הקדושה בנפש
 האדם. כמו כן נמלא האדם עלמו לעורר
 אלה הדברים. וז"ש ליהודים היתה אורה כו'. בעלם
 נפשותם. כענין שאמרו בשבת אין לריך תפילין שהם
 עלמם הות ובארנו במ"א באורך. ומגילה זאת נקראת
 אגרת ונקראת ספר כדאיתא בגמרא והיינו שהוא
 ענין ממולע וחיבור מתורה שכתב לתורה שבע"פ
 שהרי אז התחיל שורש תורה שבע"פ אנשי כנה"ג
 ובית שני :

צד

אמרי אמת

לפורים

כתיב ליהודים היתה אורה ושמחה וגו' שכל אור כשהוא
 בשמחה יש לו קיום וזה חדו כגי ימי ועל חדא תרתי
 נהורא לה ימטי, כשנאחזים בשורש, באמת, זה אורות,
 וכתיב לו הגדלת השמחה, שמחה של מנוח עושה
 פירות, כשהוא בשורש הוא עושה פירות וזהו ועל חדא
 תרתי, כפול, וכתיב פרח מטה אהרן לבית לוי שבזמן
 קדוש ובמקום קדוש אפילו המנותקים עושים פירות,
 וכתיב אור זרוע ללדיק ולישרי לב שמחה היינו שהאור
 הוא בשמחה, והשמחה נריכה שמירה שלא תחפשט
 למקומות אחרים והעצה לזה היא מה שכתוב ויקר
 שמהיה השמחה של מנוח יקרה אצל האדם וכל שמחה
 שנאה לאדם נריכים להניחה בתורה, וכן אמר
 אאזז"ל דויקר היינו שהשמחה היתה יקרה אצלם
 ולא הניחו להחפשט במקומות מבוזרים, ואיתא ויקר
 אלו תפילין ואיתא חזייה דהוה קא דח טובא אמר
 וגילו דרעדה כתיב אמר ליה אלא תפילין מנהגא וברש"י
 והם עדות שממשלת קונו ומשרתו עלי, התפילין אינם
 מעניין שתחפשט השמחה במקומות הרעים, ומרדכי
 בגימטריא רעד.

בית ישראל

חלק שני

מאת

כבוד קדשת ארוננו מדינו ודבנו קדש ישראל ומפארתו
רשבתה"ג מר רבי ישראל צוקלנהיים

כן כבוד קדשת ארוננו מדינו ודבנו קדש ישראל ומפארתו
רשבתה"ג מר רבי אברהם מרדכי צוקלנהיים מנחם

אשר השאיר אחריו ברכה כחוב בעצם כתב ידו הקדושה
חידושי תורה על כל שבחיו השנה והמקורם

לותר כלום. ענין דלוי אלל מרדכי ולא קם ולא זע
כן לרד לכוות בעבדות השם במסירות נפש, ובכל
ע"י כח התורה, וא"י בזוהר דתי ערי חומה אלו חלמיו
חכמים, וזה שסמכו ליכושע בן נון מוקף חומה
משה קבל תורה כזו ומסרה ליכושע וכן להלכה,
כחזו זאת זכרון בספר ושים בלוי יכושע, וכן שלח
אחרי קצתו לדורות לבן קציעות שלא יכ"י ארשי
רק בקציעות נעשה של קיימא שיעשה פירות, ומי
שילם נטע בחוכנו, נרמו על התורה, וכן נהנהג
הדר קבלו דמי אחריו, ועל החדש לראות שישאר
אלו הכה כזו ובשמה הזאת, וכח"י לא הלה בעמלק
מחר על כל הדורות יש המלחמה הזאת לכל הוצעה
סיוע מהש"ת ומכח מרש"ה וא"י בעודת פורים מאחרין
זה הרמו ששאר.

א"י צגמ' רבי נטע נעשה צפורים חולי הרמו על
נעשה שישאר הכה השמחה ויתגדל מזה
פירות וזה עיקר השמחה שישאר מזה. כדל"י בשם
הרבי ר"ב ז"ל אדם ביקר כל יליו שאליו נשאר,
לא שוב, ובאן כהני ליכודים כזו ויקר זכ האחרון
ובגמור שישאר ה"ויק"ר ולכן נקשה אבחר יתן
גם מחר ליכודים כזו לשבח דת היום זה הרמו
על המשכה, יש מחר לאחר זמן, ויש רמו צגמ' רבי
בן ארביסר הוב ונטע בחמיסר, ג"כ ראה להמשך
כח השמחה לעבדות השם, וזה ענין מוקף חומה,
לעשות חומה להשמחה שישאר בחור החדש, וא"י במדי
אני חומה על ענין תורה ובגיד ב"ק אאז"ל חולי
בשם הה' הרי"ב ז"ל שובי ד"ת ענין חומה, לא

צד 187

מחשבות חרוץ

מחשבות חרוץ

החלום ד"י בתמוז שהשתדל להקל עול הגלות
שבעבורו נקצו הצומות שלי עכ"פ שמד
ח"ו. ואח"כ ביקש לעקור ט"ב לגמרי ע"י
שחל פ"א בשבת ונחלמין אז ע"י קדושת שבת
החופפת עליו להיות נדחה לגמרי ושיהפך
לששון ושמחה. אלא שלא הודו לו חכמים כי
לא הביע הקץ עדיין. והשתדלו בעסק זה
דעקירת ט"ב ה"י ע"י הנטיעה דפורים שהנטיעה
של שמחה הוא להראות שמחתו ביום זה ע"י
הנטיעה שרומז לר"ס ולקיצוץ ת"ח וכמ"ס
בשמיני' ז' א' כי האדם עץ השדה כז' א"ס
ת"ח הגון הוא ממנו תאכל. וא"י שם אח"כ
למה נמשלו ד"ס כעץ כז' קטן מדליק את
הגדול כז'. וז"ל מ"ס ר"ה ט"ז רע"א בעלזת
על פירות האילן. ועיקר שמחת הפורים שלו
ה"י שזכה ע"י לאותה הנטיעה של שמחה
שזכה לה בשיבת הגדולה של ת"ח שה"י לו.
שבאומו דור ה"י כל כנסיית חכמי אללו.
דע"א גיטין כ"ט א' דמימות משה ועד ר'
לא ה"י מ"ג במקום א' וכן מרבי עד ר' אשי
כי ליסוד התורה הכרח שיהיו כל הח"י יחד
חתם ראש ומנהיג א'. א"ס לתושב"כ דמי משה
וכן לתושב"כ דמי רבי ור' אשי מוסר
המשנה והתלמיד שהוא פ"י המשנה שהם כללות
התושב"כ שבידיו. וזהו הנטיעה ש"ס שלו
צפורים. ועיקר שמחתו ע"י עשיית מלאכה
דייקא כי אלו ה"י גאולה שלימה וה"י נכלה
הרע לגמרי מן העולם אין רביחא מה שקבלו
התורה מאהבה ושמחה אחר שאין שטן ופגע
רע להסית ולמנוע. ובזה היתה שמחתו יתירה
שא"פ שלא ה"י עדיין גאולה שלימה להיות
בנייחא גמורה ואכתי עבדי אחשורש אן. והשאר
שבע"ס ושעבוד מלכותו הם המעכבים בידיו
לעשות רלונו ית' כמ"ס ברכות י"ז רע"א עכ"ז
אני זכינו לקבלת תורה מאהבה ולהתייגע
בתושב"כ עד שבימיו נשלם שלימות התושב"כ
בחבור המשנה שששטה בישראל להיות
דוגמת התושב"כ. וזהו עיקר יתרון האור
באשר הוא בא מתוך החושך וכמ"ס ג"כ
בתנחומא פ' נח על תושב"כ ע"פ העם
ההולכים בחושך ראו אור גדול וע"י הכה
ר"ה לעקור ט"ב דגם כי יתנו בגוים אף
בהיותם נחומים ת"י הגוים ועבדי אחשורש
עמה אקבלם:

ובוף סוף לא נגמר עדיין התיקון הגמור אז
וע"כ לא קבילו יו"ט:
ובי"ב ממנהגא בעלמא נכוג איסור מלאכה
כדל"י שם ה' ב' והוא כדי שלא להבטל
מחיבת משנה ושמחה. וז"ל דהתחילו במנהג
זה אחר החורבן שאז התאפלו עוד יותר ביסוד
התושב"כ עד שקם ר"ע ש"ס כללות ופרטות
כמ"ס בירוש' דשקלים (פ"ה ה"א) וכל יקר
ראתה עינו מה שלא נללה למרע"ה כדל"י בבב"ר
פ' חוקת. והוא ער"ס בקה"ר ע"פ ד"ת
כדברות אימות בזמן שבעליהן נאספים מהם.
וכך בחורבן שנאספו כל חכמי ומקום המקדש
שמוס' היו שואבין החכמה ברוה"ק ונשאר
מעט מהרבה נתאמלו בהשתדלות ויגיעה יתירה.
וע"כ זכו למה שזכו ביתר שאת וע"כ קיימו
וקבלו ג"כ שמחת פורים ביותר מדעיקר השמחה
בו רק ע"מ. שליחודים היתה אורה זו תורה
בקבלת התורה מאהבה שזכו ע"י להשתפשות
תושב"כ כמסכת:

ורבי הוא סוף התנאים מייסדי התושב"כ
וכוללם יחד בחיבור המשנה ששטה
שהוא יסוד כל התושב"כ וכולל הכל וכידוע דכמו
שליכא מידי דלא רמיזא מאורייתא. ה"י ליכא
מידי מתושב"כ דלא רמיזא בחיבור המשנה
וכיון כזה לכונן קומת המלכות כידוע ורמזו
בז"ר (פ"ז) ע"פ גם כי יתנו בגוים עתה אקבלם
דמ"י לימוד המשניות יה"י קיצוץ גלויות. דהוא
אחי מדור ע"כ ה"י כל השתדלותו בזה. וכ"א
בסנה"ד ל"ח סע"ב אי מן חי"א הוא כגון רבינו
הקדוש ולא בחכם נקטוהו למשל רק מסתמא
ה"י הוא ראוי להיות משיח אילו ה"י הדור
זכאי. וגם הוא חי' וקיים כמשמעות עיבדא
דכתובות ק"ג סע"א דלתי כל די שמשי. ונטע
נטיעה של שמחה צפורים להורות נחן דלע"פ
ששמחתו גדולה מקבלת התורה דפורים. עדיין
אין השמחה שלימה להיות בייחא גמורה כיו"ט
כ"ז דאכתי עבדי אחשורש אן ולא נעקר עדיין
ט"ב וי"ז בתמוז. דאף שנאכד כי המהריב
הא' כל דעדיין קלי' אחשורש קיים עדיין
הגלות קיים. שלא לחנם נקטו צגמ' י"ד א'
השון אכתי עבדי אחשורש אן ע"ע אף דכבר
אכדס מלכותו וממשלתו מ"מ אותו חלק רע
השיך לא נאכד מן העולם לגמרי עדיין כ"ז
שאין הגאולה שלימה. כי מפרעה ה"י גאולה

תולדות אדם הגדול בענקים, אור בהיר הוא בשחקים.
נאמן הנאונים, קדש הקדשים, שר התורה. רבינו שבטלה.
איש אלקים, המפורסם בכל קצו ארץ. אדונינו מדינו
רבינו צדוק הכהן נביא- וצוקלנהיים מלובדין.
בן הרב הגאון החסיד ור' יעקב הכהן ור'
אברהם קרייבורג.

הוא נבית הדפוס ברחוב הניח והאסיר וספורים מ"ה יוסף קראסקי וי'
סווארשא, ובנו האבדו הניח מ"ה עקיבא י"י, בחשתינו וינעמי
המקום והסגולה שלמה נבריאול ואזעקסאל סווארשא ונח
בטרן בן הרב האבן הניח מ"ה מרדכי זאב ור' אברהם קאלביעל.

שה"ח וכן חכמי ישראל שבששון ואסתר שכלו
למקן זה ועלתה בידם. דע"י גם זה שכל
פ"י אסתר חורו לקבל התורה מאהבה שזכו
ע"י דאין ע"מ אלא תורה כמ"ס בריש דרבי' א'
ואז ה"י מתחלת התגלות תושב"כ שהתחיל
מאכנה"ג והם שא' העמידו תלמידים הרבה
להרבין תושב"כ. שר"ך קבלה חלמיד מרבי
דוקא ועשו סייג לתורה הם הוספות כל התקנות
והסייגים שכולם מאכנה"ג. וזהו יסוד תושב"כ
שהתחל כבר ע"י דוד ושלמה דמלכות פה
תושב"כ קדיין לה. אבל כ"ז שהיתה הנביאה
בישראל ה"י עיקר השתדלות לבוא למדריגת
נבואה ונקראו בני הנביאים. ומאכנה"ג וא"לך
התחילו כל ישראל להשתדל להשיג מדריגת
החכמה בתושב"כ ונק' ת"ח וזהו השלמת כח
המלכות. והתחיל אחר המחית עמלק דמי
המן שהיה הגורם ריפו ידיה מד"ת דע"כ בא
ללחום ברפידים וממנו נמשך הקרירות והעלילות.
בלבבות בני' מד"ת דכש"ן הקול קול יעקב
בבתי כנסיות ובתי מדרשות אז הידים ירי עשו
ולתושב"כ לר"ך יגיעה גדולה וכמ"ס בתנחומא
פ' נח דע"כ עיקר כפיית הר כניגית ה"י על
תושב"כ ע"ס. וא"כ מה דהדר קבלו דמי
אחשורש מאכנה"ג היינו ג"כ העיקר תושב"כ
וכמ"ס. וקבלו להתייגע בד"ת בלא רפיון ידיה
כי מחו מולבם זכר עמלק המרפה. וע"כ ליוי

וע"כ חשבו לקבוע יו"ט ג"כ כי חשבו
שכבר עלתה בידם למחות זכרו של
עמלק מן העולם לגמרי ואין יו"ט גדול מזה.

מולכים על כהע"כ. וכבר היו ראויים לכך
באותו דור כמ"ס ברכות ד' א' ראויים הו
לגם דמי עזרא צביא שני ככמי יהושע וביאה
א' אלא שגרס החטא. ואילו באו אז כביאה
א' היו באים כולם וה"י גאולה שלימה דלא

